

Петренко К.А.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

**Розвиток навчально-пізнавальних інтересів молодших школярів у різних
системах навчання**

Успішне здійснення учбової діяльності передбачає не тільки оволодіння певними вміннями і навичками, але й формування адекватних щодо її мети і за-

дач мотивів. Потрібно, щоб дитина не тільки могла, але й хотіла вчитися. Радянська психологія завжди виходила з того, що важливіше місце у мотивації навчання належить навчально-пізнавальним інтересам (НПІ). Однак чи не всі дослідження, проведені в школах з традиційною системою навчання, показали, що НПІ молодших школярів аж до кінця вікового періоду залишаються на першому рівні розвитку (направлені на окремі факти і явища, на результати, а не на способи, недостатньо узагальнені і вкрай вибіркові). Очевидно, що на такому рівні розвитку НПІ не можуть виступати в ролі дієвих мотивів навчання.

Таким чином стає питання необхідності формування вже у молодшому шкільному віці стійких навчально-пізнавальних інтересів (саме тоді, коли закладається фундамент учбової діяльності, виникають і оформлюються її структурні компоненти), що у свій час – разом із теоретичним мисленням учня – вирішить проблему спадкоємності молодшої і середньої шкіль.

Формування НПІ залежить від засобів організації навчальної діяльності. Таким чином, оскільки програма і засоби навчання в масовій початковій школі і в школі із системою розвиваючого навчання істотно розрізняються, можна передбачити, що показники розвитку навчально-пізнавальних інтересів школярів цих шкіл також будуть істотно розрізнятися.

Об'єкт дослідження: навчально-пізнавальні інтереси.

Предмет: особливості розвитку навчально-пізнавальних інтересів у молодших школярів у школах із різною організацією навчальної діяльності.

Метою роботи є дослідження і порівняння навчально-пізнавальних інтересів чотирикласників, учнів у школі з традиційною системою освіти і в школі з розвивальним навчанням (а саме такий напрямок розвивального навчання, як «діалог культур»).

У дослідженні використовувалися наступні методики:

1) Експериментальні методики для дослідження НПІ, розроблені О.К. Душавицьким, а саме:

- а. Вибір задачі-способу;
- б. Мимовільне запам'ятовування тексту наукового характеру;
- с. Твір без попередньої підготовки на тему «Що таке людина».

2) Методи математичної обробки даних, а саме метод Вілкоксона-Манна-Уїтні і метод Моленара.

Характеристика досліджуваних:

Першу групу складають учні 4-а та 4-о класів гімназії ОЧАГ м. Харкова. Навчання у цих класах відбувається за системою РН «діалог культур» із використанням відповідних підручників. Загальна кількість досліджуваних – 24 особи.

Другу групу складають учні 4-б класу 36-ї гімназії м. Харкова, навчання в якому відбувається в рамках класичної системи навчання із використанням передбачених програмою підручників. Загальна кількість досліджуваних – 22 особи.

Висновки:

Результати показали, що формування навчально-пізнавальних інтересів школярів залежить від засобів організації навчальної діяльності в початковій

школі. Організація навчальної діяльності за принципами розвивального навчання сприяє кращому розвитку НПП за всіма параметрами. Зокрема, за параметром змісту у учнів гімназії ОЧАГ суттєво вищий показник високого рівня розвитку НПП із математики, у учнів 36-ї школи – суттєво більший показник низького рівня розвитку НПП із російської мови. Щодо параметра стійкості НПП, їх показники також більші у учнів гімназії ОЧАГ, особливо менше учнів із низьким рівнем.

Дана проблема залишається вкрай актуальною, оскільки, як було зазначено, НПП відіграють важливу роль в навчанні школярів, як в початковій, так і в середній і старшій школах: від НПП залежить відношення учня до навчання, і, як наслідок його успішність в навчанні.

Подальше вивчення питань розвитку НПП може складатися у розгляданні динаміки цього процесу від першого до четвертого класу, а також у середній і старшій школах у різних системах навчання. Крім того, ми плануємо порівняти ці результати із результатами у школі з класичною системою розвивального навчання.

Література:

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников. – М.: Педагогика, 1984. – 297 с.
2. Дусавицкий А.К., Репкин В.В. Исследование развития познавательных интересов младших школьников в зависимости от способа обучения // Вопр. психологии. 1975. №3 С. 92-102
3. Дусавицкий А.К. Развитие личности в учебной деятельности. – Харьков: 2008. – 216 с.
4. Цукерман Г.А. Как младшие школьники учатся учиться? – Рига, Эксперимент, 2000. – 223